

Szakonyi Károly

Az örök Karinthy

Karinthy megmondja

Humorban nem ismerek tréfát! – mondta Karinthy Frigyes, és valóban, a humor nem tréfadolog, hanem életszükséglet, amit komolyan kell venni. Annyira komolyan, hogy minden elé kellene helyezni, mindent azon az optikán át kellene néznünk, amin ez a zseniális író látott, és akkor könnyebben elviselhető lenne gond és baj, és jobbak lennénk egymáshoz. Talán háborúk sem lennének, a gyűlölködők rádöbbenhetnének indulatuk groteszkségére, a politikusok sem ugranának egymásnak, mert átéreznék a helyzet meg az ügyek fonákját.

Karinthy megmondja – ez a címe annak a gyűjteménynek, amely újra elénk tárja humoreszkjeit, szatíráit, bölcs szösszeneteit. Valamikor újságokban jelentek meg és régi köteteiben. Ki ne ismerné a klasszikussá vált *Tanár úr, kérem*, vagy a *Visszakérem az iskolapénzt* című remekléseit? Most bőséges kínálatban itt van előttünk, nevethetünk gyarlóságainkon, baklövéseinken, félszegségeinken vagy éppenséggel az ostoba nagyképűségeinken. Nevethetünk magánéleti vagy társadalmi ügyetlenkedéseinken, magunkra ismerhetünk az apában, aki dorgálással tussolja el zavarát, mert nem tud segíteni fia algebraleckéjében, láthatjuk magukat a főnök előtti feszengésben, a háryjánoskodásban, nevethetünk, de nem kárörvendően, hiszen magunkon nevetünk. Gogol azt tartotta a nevetésről, hogy sokkal jelentősebb, és mélyebb, mint gondolják. „A lélek mélyén buzog a nevetés örök forrása, mely elmélyíti a tárgyat, és élesen kidomborítja azt, amin csak úgy tovasiklanánk, és aminek átható ereje nélkül nem rémíti meg úgy az embert az élet kicsinyessége és üressége…”

Karinthy nem csak írásaiban élt a humorral, de a mindennapjaiban is. Népszerű volt, az utca embere is felismerte. Ő már messziről látta, hogy felcsillan az illető szeme. Amikor közel ért, Karinthy odaszólt: „én vagyok, ne ájuljon el…” Nagy tréfamester volt barátjával, Kosztolányival együtt. Fia, minthogy ott nőtt fel közöttük, örökölte apja, de úgy is mondhatjuk, apjáék heccelődéseit. Megvolt az ő társasága is ehhez Örkény Istvánnal, Devecseri Gáborral, a lágymányosi barátokkal. Az ő írásaiban is ott a szatíra, a groteszk. Manapság az írók világából, de az egész közéletünkből kiveszett a humor. Már ha csak a pesti viccekre gondolunk is. A pesti

vicc, ahogy ma mondanánk, hungarikum volt. Hajdan is, Karinthy Frigyesék korában, de később is, sőt a legnehezebb politikai korszakokban is. Ha két pesti ember találkozott, a második vagy harmadik mondatnál valamelyikük okvetlenül azt kérdezte: – És azt ismered, hogy taggyűlésen a párttitkár bíztatja az embereket, kérdezzenek. Kovács megkérdezi, hová lett a magyar olaj? A következőn megint buzdítják a tagokat, mire valaki megkérdezi , hová lett Kovács?... Vagy elég volt csak ennyi: – Hogy vagy? – A másik legyint. Mire emez: – Na, na, csak ne politizáljunk!..

Igaz is, hová tűnt a pesti vicc?

Minden esetre jókor, de hiszen mindig jókor kerül közönség elé olyan könyv, mint ez a *Karinthy megmondja.* Aki kézbe veszi, beleolvas vagy belemélyed, legalább arra az időre derűs lesz. Megfeledkezik a gondjairól, aggodalmairól, keserűségeiről.

És ráadásul még sokat tanul is az ember természetéről.

Karinthy megmondja

Válogattta Király Levente

Corvina Kiadó 2020.